

Iz Francozkega. Iz Pariza. Vse govori zdaj od pisma, ki ga je nek cesar Napoleon kralju sardin-skemu 20. dan p. m. pisal. Ali je popolnoma resnično od konca do kraja, se še za gotovo ne vé; ker pa od nobene strani še ni bilo rečeno, da je le skovano (neavtentično), smemo misliti, da je res tako. Pismo to je tako važno, da moramo svojim bravcom imenitniše reči iz njega posneti. „Gospod brat! — tako se začneja Napoleonovo pismo — danes Vam moram pisati, da Vam razodenem dan današnji stan laških zadev in Vas opomnim preteklih reči, pa se tudi z Vami pogovorim, kako se bo treba vprihodnje vesti. Ne smeva si zakrivati, da so časi resnobni. Zdaj ni več prevdarjati, ali sem prav storil ali ne, da sem mir sklenil v Villafranki; kar je, je; vse gré zdaj le za to, da iz te pogodbe doseževa najbolje nasledke za mir Italije in cele Evrope. Res težavno nalogo imava, ker včasih je manj homatij z vojsko kakor z mirom. Treba je bilo, pogodbo za mir tako skleniti, da se po najbolji poti samostojnost Laškega ustanovi, Sardinii in drugim laškim narodom njih želje spolnijo, pa vendar ne žalijo sočutja katoliške in pa pravice vladarjev, za ktere je Evropi mar. Da se vse to zgodi, je po mojem mnenji to-le treba: Italija naj bo zvezna država, v katero se zedinijo vse laške samostojne dežele; vsaka dežela naj dobí svojo konstitucijo. Narodnost italijanska terja edino bandero, edino colno in dnarno osnovo. Središče zvezne oblasti naj bo Rim in zbor naj se sestavi iz namestnikov, ktere vladarji volijo, toda na podlagi tistih nasvetov, ki jih bojo narodne zbornice dale, da ne bojo tisti vladarji, na ktere sum letí, da jih navdaja avstrijski duh, premogočne v tem zboru. S tem, da se svetemu očetu čast predsedništva zveznih dežel izroči, bo katoliška Evropa zadovoljna; moralna moč papeževa se bo v celi Italii okrepčala in sveti oče bo v stanu, dovoliti tiste poprave v svojih deželah, ki jih ljudstvo po pravici želi. Ločitev Lombardije z prevzetim dolgom je že dognana. Avstrijska vlada se odpové pravici, vojaško posadko imeti v Piačenci, Ferari in Komačii. Pravice odstavljenih vladarjev se jim priderže, al od druge strani pa se srednji Italii tudi samostojnost zagotovi, ker se nobena ptuja oblast ne sme vtikati v to. Beneško bo čisto laška dežela. V tem me morate tudi Vi (kralj sardinski) podpirati; zakaj temu, v česar sem se zavezal, se tudi v kongresu ne bom odpovedal. Parma in Piačenca se zedinite s Sardinijo, in vojvodinja parmiška naj vlada Modeno. Toskani, morebiti nekoliko povečšani, naj je vladar nadvojvoda avstrijski Ferdinand. Vsem deželam Laškega naj se dodeli zmerna svoboda. Avstrija naj se odpové svojim dozdanjim razmeram, ki so krive vednega nepokojsstva, in naj se zaveže, Benečanom dati konstitucijsko osnovo in vlado in pa tudi napravo laške armade. Mantova in Peschiera morate biti zvezne terdnjavi. Jez ne bom ničesa zanemaril, kar je treba, da se doseže ta veliki namen. Vi (kralj sardinski) pa si morete svesti biti, da bom pri tem ostal in vseskozi se poganjal za tisto reč, za katero sva se skupaj bojevala, ako se ne terja kaj takega, kar se ne ujema s pridom Francozkega“. — To pismo — pravijo — zapopada vodila, po katerih se bo francozka vlada ravnala v prihodnjem kongresu, ki ima v Parizu biti. Da je to pismo zlo poparilo Sardinco, je gotovo in se že tudi iz Turina tako sliši; al da tudi avstrijska vlada ne more biti s takimi dispozicijami zadovoljna, je očitno kot beli dan. Kongres bo tedaj napravil novih homatij na kupe.

— Znani grof Montalembert je pripravil spet neki parižk časnik v zadrego, da ga je vlada posvarila. Pisal je namreč med drugimi spodtikljivimi rečmi v svojem stavku tudi to-le: „Francozka vlada je bila, ki je leta 1849 papežu otela svetno oblast; francozka vlada pa je tudi, ki jo zdaj leta 1859 spodkopuje“.

Iz Afrike. Iz Marokanskega. Da bote španjska in francozka armada Marokance napadle, je gotovo. Iz Madrida se sliši, da je vse vneto za to vojsko in da se stekajo darovi od vseh strani v pripomoč močni armadi, ki se ima 8. dan t. m. vzdigniti nad Marokance. Pa tudi francozka armada bo šla divjake korancat, ker se temu početju zdaj tudi angleška vlada več ne zoperstavlja, kar jo je francozka vlada zagotovila, da ne išče tam nobene dobička, ampak da hoče le pokoriti grozovitost divjakov. Naj povemo zdaj nekoliko od Marokancov in njih dežele. Marokanska dežela obsega v Afriki okoli 14.000 kvadratnih milj in šteje blizo 9 milijonov ljudi, ki pa niso en narod, ampak tako razcepljeni v več kolen, da so si le v divjosti in turški veri podobni; veliko jih je, ki ne stanujejo v hišah, ampak v podzemeljskih luknjah in pod šotori. Največ je tistega naroda, kteremu je ime Mauri; Mauri so mešanca iz več narodov, in Arabci jih tako zaničujejo, da nočejo nič z njimi opraviti imeti ter jih pitajo s zabavljico: „da lesica in gad sta mati in oče njim“. Evropejski popotniki, ki so v teh deželah bili, pravijo, da ni gerjega in bolj zaverženega ljudstva na svetu kakor so Marokanci; vse hudobije, vse sirovosti in grozovitosti so jim lastne; divjaki so skozi in skozi. Njih vladar se imenuje sultan, — namestnik Allatov na zemlji. Ti Allatovi namestniki so pa divji kakor njih narodi, kterim gospodujejo. Bab in otrok pa imajo toliko, da bi človek skor kaj takega ne verjel. Tako je sultan Mulej Ismail — najgrozovitniši med vsemi — imel blizo 8000 žen in 825 sinov, 342 pa hčer. Turčija — pravijo — hira, in Perzija je že blizo pogina; al v primeri z Maroko ste pač obe te državi še krepke in častitljive deželi. — S to derhaljo, ki šteje kakih 40.000 bojnikov, se bojo vojskovali zdaj Španjci in Francozi.

Pogovori vredništva. Gosp. D. v G.: Vemo, da nam ne bote zamerili, če rečemo: Requiescat in pace „Tagespost“ in bodi „pax nobiscum“! Zastran „slov.“ ni zdaj nobenega, ki bi ukazal to ali ukazal uno; tedaj ne more nihče kaj dognati. Oporoka rajnega mecena o tej zadevi (to je, o literarni) nič ne določuje; mnenje knezovo pa smo v „Novicah“ že razodeli. Morebiti bo prihodnji škof ljubljanski to reč v roke vzel; zdaj pa se noče nobeden kot sodnik v to reč vtikati. In tako je vse „in suspensio“. Gosp. fajm. Zal. izdeljujejo nepremakljivi svoje delo za se kakor imajo drugi tudi svoje dela za-se. Konečnega sodnika pa ni. Kako bomo prišli iz te zadrege, nimamo še celó nobene perspektive in le tega se bojimo, da bi se nam ne poterdila prislovica stara „discordia res maximae dilabuntur“. Dokler pa ni zaklada, iz kterega bi se to ali uno plačalo, so tudi vsi sveti le — sveti. — Gosp. M. S. v Gor: Ker naši braveci nikoli niso dvomili nad tem, kar ste nam pisali pretekli mesec, bi jim gotovo močno vstregli, ako bi jim namesto občnih zagotovil povedali raji včasih, kaj se pri vas godi. — Gosp. R** v B: Vaš lepi spis je primerniši „Dan.“ in ker želimo, da bi se tudi drugi slov. časniki po svoje o tisti zadevi oglasili, bi morebiti dovolili, da bi ga izročili dotičnemu vredništvu?

Loterijne srečke:

V Terstu 5. novembra 1859: 10. 61. 28. 25. 26.
Prihodnje srečkanje v Terstu bo 19. novembra 1859.

Žitna cena

v Ljubljani 5. novembra 1859.

Vagán (Metzen) v novem dnarji: pšenice domače 5 fl. 70. — banaške 5 fl. 70. — turšice 3 fl. 96⁵/₁₀. — soršice 3 fl. 86⁵/₁₀. — reži 3 fl. 20. — ječmena 3 fl. 10. — prosa 3 fl. 30. — ajde 3 fl. 11⁵/₁₀. — ovsa 2 fl. 23⁵/₁₀.

Žitna cena

v Kranji 7. novembra 1859.

Vagán pšenice domače 4 fl. 93. — banaške 5 fl. 12. — reži 3 fl. 18. — ječmena — fl. — — ovsa 2 fl. 48. — prosa 3 fl. 8. — ajde 3 fl. 14. — koruze 4 fl. — — soršice — —